

Faglige oplevelser og ny inspiration

Kenya bød velkommen på sin helt egen afrikanske facon med alt fra storbyen Nairobi, vidstrakte imponerende landskaber med et væld af bjerge, dale, sletter og skove til rendyrket plantage-skovbrug

Studieturen, der er en tilvalgs mulighed for studerende på Sling-uddannelsens sidste år, giver os både mulighed for at udvide horisonten om skovdrift og naturforvaltning og for at få nye perspektiver på den forvaltningspraksis, vi oplever i Danmark.

Her følger et udpluk af de oplevelser, Kenya bød på, og som gjorde os klogere på forvaltning i de tropiske egne.

Nationalpark-udfordringer

Vi besøgte Samburu og Masai Mara nationalparker, som har flere sammenlignelige udfordringer og konflikter. Indtægterne fra turisterne går til staten, der yder et fast, årligt beløb til parkens drift. Ifølge forvalteren er det et lille beløb, og incitamentet til at øge turismen er beskeden, når indtægterne ikke kan gå til driften.

Kaffeplanter på snorlige rækker.

FOTO: KASPER MØRTHORST

Beskyttelse af dyrene er fyldt med udfordringer. Elefanter fx beskyttes i parkerne, men udenfor, når de vandrer, går krybskytterne til dem. Derfor ansættes krybskytter som vagter, fordi de kender tankegang og jagtsteder inden for i parkerne og på den måde kan beskytte dyrene. En anden problematik, primært i Samburu, er kørsel uden for anlagte veje og spor, som guiderne fristes af, for at turisterne kan se de sjældne dyr.

Den svære kunst at forene turisme og wildlife-management blev beskrevet med begrebet *balance use and sustainability*. Forvalterne er altså opmærksomme på, hvor mange turister parken kan bære - uden at de kom ind på en øvre grænse. Forvalterne udfører minimal indgriben i form af behandling af sjældne dyr eller opstemning af flodvand i tørkeperioderne.

I Masai Mara så vi tydeligt den konflikt, som opstår, når bønderne søger græsning til deres husdyr. De hårdt græssede arealer uden for parken skiller sig tydeligt ud fra nationalparkområdet væsentligt frodigere landskab. De vilde dyr har nok mad, og alligevel bevæger løver sig ud af parken og tager en ko eller et får i ny og næ - til stor frustration for bønderne.

På opdagelse

Ved foden af Mt. Kenya ligger Naro Moru Forest Station, der som de øvrige forest stations i Kenya er underlagt Kenya Forest Ser-

FOTOS: LOUISE ROUM

vice, en pendant til Naturstyrelsen. Her forvaltes 7.185 ha, der primært er skov til både plantagedrift og naturskov. Plantagerne er domineret af eksotiske arter som Eucalyptus og Cypress, men også *Pinus Petula* og *Juniperus procera* indgår.

I plantagerne foregår der også aktiviteter som kvæggærning, biavl til honningproduktion, opstamning hvor grenene benyttes til løvhø samt agroforestry systemer, hvor landbrugsafgrøder dyrkes mellem træerækker på ny- eller genplantede arealer.

Naturskoven er udlagt som urørt skov, og overgangen fra plantagen var tydelig. Den guidede tur ind gennem den urørte del bød på stor nydelse. Vi befandt os i det tropiske regnskovsbælte, og skoven hører under kategorien *seasonal rainforest*, dvs. tørkeperioden er under tre måneder og med stedsegrønne træer. Jo længere ind i naturskoven vi kom, og i takt med at luftfugtigheden steg, jo mere blev tilstedeværelsen af laver øget. Der var mange vegetationslag, vekslende mellem 2-3 og op til 4-5 lag.

Forvaltning af naturskoven blev berørt, og diskussionen blev bl.a. rettet mod potentialet for turisme. Mt. Kenya rummer et stort naturindhold og bør sagtens kunne blive en attraktiv destination, som kan give et forretningsgrundlag for øko-turisme.

Kenya er kendt for sin kaffe

I et land som Kenya bør en kaffeproduktion aflægges et visit, og vi besøgte kaffefarmen i Bahati-området, nær Nakuru. Her dyrkes kaffe på 180 ha, men også te og roser er dele af produktionsapparatet. Når en kaffeplante er

tre år, kan høsten begynde, og samme plante benyttes, til den er ca. 90 år. Hvert år giver hver enkelt plante ca. 30 kg friske bønner. Det giver i alt mellem 1,5 og 2,5 tons bønner pr. ha, og det kræver rigtig mange hænder. Derfor er der ansat 3.000 mand i høstsæsonen fra først og fremmest lokalsamfundet.

Hold 15 samlet under studieturen til Kenya.

Bæredygtig energi

Menengai Crater, også nær Nakuru, er et vulkankrater med en diameter på 12 km og 500 meters dybde. I horisonten og udkanten af krateret kunne vi se et par skorstene, hvor dampen steg lystigt op. De opførte anlæg udnytter den vulkanaktivitet, der stadig findes et stykke nede i jorden, som varmekilde. På hele den vulkanske flade er der ved at blive gjort klar til udvidelse med flere anlæg, og det lignede mest af alt et netværk af små veje mellem mindre helikopterpladser.

Skov så langt øget rækker

Vi besøgte Kakamega Rainforest, som har for søgt sig med et indtil videre vellykket rehabiliteringsprojekt. Regnskoven har været voldsomt degraderet og nogle steder tilplantet som plantage. Planen er, at den naturlige skov skal regenerere og forynge sig under de plantede arter og bagefter overvokse dem.

På en tur i skoven med en anekdotefortællende guide fik vi kendskab til nogle af de udfordringer, forvalterne oplever. Det drejer sig bl.a. om illegal jagt, især på truede abear-

ter, udført af de lokale. Nogle af de åbne områder i skoven ønskes tilgroet igen, men den naturlige succession forstyrres af de lokale bønder, som afbrænder områderne for at forny græsset til husdyrene. Det prøver de at afhjælpe ved, at de lokale kan hente slættegræs fra udvalgte arealer. De lokales behov for brænde - og deraf fældning af også store træer - reguleres ved, at de betaler 100 kenyanske shilling pr. måned, og så kan husstanden hente ét læs hver dag, der svarer til det, en kvinde kan bære på hovedet.

For at få en fornemmelse af hvor stort et areal vi taler om, tog vi en »bjergvandring« til det højeste punkt. Her strakte skovens kronedække sig helt til horisonten med varieret kronedække og få åbne områder samt den næsten » nøgne « bakketop. Bakken havde kort tid forinden været illegalt brændt af i håb om at kunne fremkalde regn.

Borgernes fristed i Nairobi

Karura Forest er en bevaret skov omkranset af by, og som derfor mange gange har været udsat for forslag om at blive fældet til fordel for byggegrunde. Nobelprismodtageren Wangari Maathai var i goerne fortaler for at bevare skoven, som tidligere har været anset for ét af de farligste steder i Nairobi. Indsatsen for at få

skoven til at være en oase og et fristed har været drevet af Kenya Forest Service og Friends of Karura Forest (Community Forest Association), som professor Karanja er formand for.

Han ledsagede os på vores tur og var til stor gavn for det faglige udbytte. Skoven er på 1.061 ha, den er heget og kun åben for publikum kl. 6-18. Der er 300 frivillige og 28 ansatte, som passer og plejer skoven for at få styr på invasive arter, formidle dens værdier og ikke mindst øge andelen af areal med hjemmehørende arter på de ca. 600 ha, som er plantage.

Perspektiver til dansk forvaltning

Vi fik mange gode faglige oplevelser, som kan være med til at inspirere os i fremtiden. Vi har også opdaget, til manges overraskelse, at forvalterne i et land som Kenya udfordres af de samme problemstillinger, som vi i Danmark har oplevet gennem tiden såvel som forvaltningernes aktuelle udfordringer.

Vi har bl.a. set problemerne med manglen på landinddeling, hvor grænser eller mangel på samme bare flyder sammen og forvirrer mere, end de opklarer, og hvor forvalterne skal blive »enige« med communities eller den lokale høvding om brugsrettigheder. På den baggrund må vi sige, at den danske planlov er et godt værktøj.

Tak til 15. juni Fonden, OHF og AJ-E Heilmanns Fond og Vemmetofte Kloster for støtte til studieturen. ■

På besøg i Kakamega Forest på toppen af bakken (lille) og i Karura Forest, et fristed i Nairobi.

